

Rozhodnutí Nejv. Spr. soudu R. Č. S.

Osvobození od daně domovní, Slovensko.

Podle nálezu spr. soudu z 24. VI. 1926 č. 13444 ustanovuje § 3. zákona ze dne 30. března 1920 č. 209. Sb. z. a n. pouze tolik, že u nových staveb a přístaveb na Slovensku, které se v letech 1920 a 1921 započnou a stavebně dokončí, neb kterým bude lhůta k dokončení podle § 1. odst. 3. prodloužena, rozšiřuje se stávající osvobození od daně domovní na dobu 20 let a osvobozují se tyto stavby, pokud jim přísluší osvobození od daně domovní, na tutéž dobu od přírážek obecních, municipálních a komitátních. V § 4. cit. zákona se pak výslovně stanoví, že jinak zůstávají ostatní ustanovení zák. čl. VI : 1909 (v úpravě zák. čl. LIII : 1912) nedotčena, tedy zejm. i předpis § 37. o včasné podání žádosti.

Obecní rozpočet Slovenska.

Nález spr. soudu 27. V. 1926 čís. 10315.

Podle právního stavu, který platí na Slovensku od 1. ledna 1923 vykonávají ve věcech obecního rozpočtu velkých a malých obcí působnost bezprostředního dohlédacího úřadu ve smyslu § 48. zák. č. 329/1921 okresní výbory a působnost vyššího dohlédacího úřadu ve smyslu téhož ustanovení župní výbory; tyto úřady — okresní a župní výbory — rozhodují pak také jako stolice odvolací ve věcech obecního rozpočtu velkých a malých obcí a to župní výbory jako poslední stolice správní (arg. § 58. zák. č. 329/1921 ve spojení s § 7. téhož zákona a § 25. zák. čl. XXII : 1886.).

Ministerstvo a tudíž ani ministr s plnou mocí pro správu Slovenska není podle tohoto právního stavu vůči velkým a malým obcím na Slovensku vyšším úřadem dohlédacím ve smyslu § 48. zák. č. 329/1921 a není tudíž také ani instancí odvolací ve věcech rozpočtu těchto obcí.

Stavební právo dle statutu župy trenčínské z r. 1903.

Nález spr. soudu 21. VI. 1926, čís. 13.202.

1. Šlo o adaptace v domě. Stavební statut propůjčuje právo podávat námítky, a tím i procesní postavení strany v řízení stavebním »sousedům«. Nájemníky v poměru k místnostem jimi najatým jako sousedy ve smyslu práva stavebního kvalifikovati nelze. Nájemník jest uživatelem najatých místností, nikoli jejich sousedem. Disponuje-li majitel budovy místnostmi těmi, tedy také provádí-li na nich stavební změny, nelze v tom viděti zasahování do nějakých »sousedských« práv nájemníkových, nýbrž za okolností snad rušení soukromoprávního poměru, jenž mezi ním a nájemníkem nájemní smlouvou byl založen. Nejsou-li však nájemníci místností, o jejichž stavební úpravu se jedná, v řízení o povolení úpravy té, »sousedy« ve smyslu stavebního statutu a nemají-li tudíž v tomto stavebním řízení postavení strany, nedostává se jim ani legitimace k stížnosti na správní soud proti udělení stavebního povolení.

2. Výrok, jímž bylo majitelům domu povoleno užívání některých místností k účelům jiným než k bydlení, založen jest zřejmě na zákoně čís. 225/1922 Sb. o mimořádných opatřeních bytové péče (jehož platnost byla zákonem č. 296/1924 Sb. prodloužena do konce roku 1926) a to na ustanovení § 4., podle něhož dovoleno jest používatí bytů nebo jejich částí k jiným účelům, než k bydlení jen s úředním povolením.

Správní soud vyslovil v nálezu Boh. č. 3960 právní názor, že uvedený zákon sleduje účel, aby počet bytů a místností obytných v obci nebyl zmenšován (§§ 2. a 4.) a aby místností takových pohotově jsoucích bylo využito k uhrazení bytové potřeby co možná největšího počtu osob (§§ 3.

a 8.). Zakazuje-li v § 4. používání bytů a jejich částí k jiným účelům než k bydlení, bez úředního povolení, omezuje tím v zájmu bytové péče, tedy ve všeobecném zájmu veřejném, právo vlastníka budovy volně ji disponovati.

Jestliže pak připouští v 2. odst. § 4., aby použití místností takových pro účely jiné bylo za jistých okolností povoleno, ponechává tím úřadu, aby majitele budovy v mezích tohoto předpisu sprostil onoho veřejnoprávního omezení jeho disposičního práva. Povolení podle 2. odst. § 4. zákona č. 225/22 udělené má však právě jen tento právní obsah a význam, totiž, že se jím majitel budovy sprostuje veřejnoprávní povinnosti obytné místnosti tomuto jejich určení zachovati; nedotýká se tedy povolení to níjak práv na užívání místností, která osoby jiné (zejména nájemníci) vyvozují z titulů práva soukromého (smlouvy nájemní). Rozhodovati o existenci a trvání takovýchto práv povolány jsou řádné soudy.

Není tedy majitel budovy povolením, jež si na základě 2. odst. § 4. vymohl, nikterak sprostěn svých závazků soukromoprávních vůči nájemníkům.

Poněvadž však podle toho výrok povolující použití obytných místností k jiným účelům, sám o sobě do právní sféry nájemníků místností těch nikterak nezasáhá, nemůže býti výrokem takovým porušeno nějaké jejich subjektivní právo.

3. Výměr stavebního úřadu o tom, zdali a pokud jsou majitelé domu oprávněni nájemníkům místnosti jim dosud pronajaté z důvodu prováděných adaptací odníti, t. j. soukromoprávní poměr nájemní stran těchto místností zrušiti, a dále o tom, zdali a pokud jsou majitelé domu povinni stěžovatelům za odňaté místnosti poskytnouti náhradu, výrokem o trvání nebo zrušení nájemního poměru.

Poněvadž příslušnost správních úřadů k rozhodování o takovémto poměru svou podstatou soukromoprávním, ani ze zákona č. 225/22 ani ze zákona jiného vyvoditi nelze, jest rozhodnutí to nezákonné a nemůže nabýti moci právní.

Učitelské pense. Slovensko.

Nález spr. soudu 23. VI. 1926, č. 13.203.

Nestátní učitel na odpočinku domáhal se řádné učitelské pense. — Žádost ta mu byla zamítnuta, což správní soud uznal správným; neboť stěžovatel byl za bývalého Uherska učitelem n estátním; jako takový neměl vůbec pensijních nároků proti býv. uherskému státu a může tím méně nároků takových uplatňovati přímo vůči státu československému, v jehož službách nikdy nebyl.

Mohl by tudíž míti jedině pensijní nárok vůči Krajiňskému pensijnímu a zaopatřovacímu ústavu, zřízenému podle § 1. zák. čl. XXXII/1875, doplněného zák. článkem XLIII/1891, ovšem za splnění podmínek v těchto zákonech uvedených.

Podle § 6. zákona čís. 167/1924 přejímá státní pokladna (státu čsl.) až do konečného rozvrhu (čl. 256. mírové smlouvy čís. 102/1922 majetku tohoto pensijního ústavu, s výhradou regrese náklad na pensijní a zaopatřovací požitky učitelů škol lidových... v rozsahu, v jakém osoby ty mají nárok na zmíněné požitky z jmenovaného pensijního a zaopatřovacího ústavu...

Stěžovatel mohl by tedy vůči státu československému uplatňovati nárok na vyplácení řádných pensijních požitků jen potud, pokud by mu nárok takový podle cit. zák. článku příslušel proti zmíněnému pensijnímu ústavu.

Podle § 2. zák. čl. XXXII/1875 mají nárok na pensii jednak učitelé ve smyslu § 133. zák. čl. XXXVIII/1868 diplomovaní, jednak učitelé nediplomovaní, kteří již v době vyhlášení zák. čl. XXXVIII/1868 službu konali a další tam uvedené podmínky splňují.

Stěžovatel nespadá ani do jedné ani do druhé kategorie těchto učitelů. Dispensi od požadavku diplomu zák. čl. XXXII/1868 nezná.

Obce. Uložení náhrady obecnímu starostovi.

Nález spr. soudu 26. V. 1926. č. 10.889.

Obecní zastupitelstvo usneslo se při schvalování obecních účtů z r. 1923 vyloučiti z účtů položku 714 Kč za plán na stavbu obecního domu, poněvadž usnesení obecního zastupitelstva o vydání na opatření plánu se vůbec nestalo, a vydání bylo starostou provedeno aniž by byla současně usnesena úhrada, jak to předpisuje § 10. ob. fin. nov. a uložilo starostovi částku per 714 Kč obci nahradit. Stížnost starosty byla správním soudem zamítnuta, neboť 1. ustanovení § 10. obec. finanční novely vztahuje se na veškerá vydání, bez rozdílu zdali jde o vydání na zřízení podniku neb zařízení neb na vydání k účelu jinému, tedy i na případ sporu, kde běží o vydání na úhradu nákladu spojeného s opatřním plánu na stavbu chudobince. 2. Podle odst. 2. § 56. ob. zř. jest věc starosty, by usnesení obecního zastupitelstva provedl a podle § 10. ob. fin. nov. ručí za škodu způsobenou provedením neplatného usnesení obecního zastupitelstva starosta, resp. jeho náměstek, který je provádí. Zodpovědnosti, která takto starostu postihuje, nemůže se starosta nijak zbaviti tím, že k provedení dispozice zákonem nedovolené přibral si některé členy obecního zastupitelstva.

Obce na Slovensku. Věcný náklad notářství.

Z nálezu 15. VI. 1926, čís. 11.516.

Bývalý okolní notář domáhal se na obcích náhrady jistých věcných nákladů a poněvadž obce mu nevyhověly, podal stížnost k okresnímu úřadu, který ve věci rozhodl. Toto rozhodnutí bylo zrušeno správním soudem z těchto důvodů:

Zákon čís. 211/20 stanoví v § 14., že osobní náklad na obecní a obvodní notáře nese stát a že obec je povinna poskytnouti notáři bezplatně potřebné úřední místnosti a nésti náklad a udržování otopu, osvětlení a čištění těchto místností; jde-li o obvodní notáře, nesou tento náklad obce obvodu.

Jde o to, má-li toto ustanovení ten smysl, že má notář sám přímý a osobní nárok proti obci nebo obcím obvodu na úhradu nákladů na udržování otopu, osvětlení a čištění úřední místnosti. Nejvyšší správní soud shledal, že nikoli. Podle § 1. cit. zák. sestátněn byl úřad obecních a obvodních notářů a proto je nutno pokládati i veškeré závazky, uložené v § 14. obcím vůči notářům, za veřejnoprávní závazky vůči notářskému úřadu. Subjektem naproti obcím, oprávněným na splnění těchto závazků naléhati, je tedy jen notářský úřad ve své funkci jako státní orgán, resp. stát sám. Učinil-li notář sám z důvodu, že závazky tyto obcemi plněny nebyly, opatření, potřebná k udržování otopu, osvětlování a čištění úřední místnosti, a domáhal-li se náhrady nákladů s tím spojených, pak nárok tento se jeví jako soukromoprávní nárok z jednání, jež na místě osoby k tomu povinné notář bez příkazu předsevzal.

Podobně se má věc i co do nákladu učiněného stěžovatelem na pomocné síly. Stěžovatel přiznává sám, že je přijal a zaměstnával bez úředního příkazu a bez souhlasu obcí, náležejících k notariátu. I kdyby bylo pravda, že zatížení úřadu opatření takové nutně vyžadovalo, jak tvrdí stížnost, tedy přece jen při tomto svémocném postupu mohl by se požadavek na náhradu nákladů, jež notáři zaměstnáváním pomocných sil vznikly, zakládati nejvýše na soukromoprávním nároku ve smyslu prvého uvedeném.

O takovýchto nárocích rozhodovati jsou však příslušny jen řádné soudy a okresní úřad přestoupil meze své kompetence, když si o sobě právo k takovému rozhodování, k němuž — jak plyne z ustanovení § 25. zák. čl. XXIII/1886, § 2. zákona čís. 241/21 a § 58. zákona čís. 329/21, a contrario — není povolán ani pořadem instančním, ani ve funkci dozorců a které tedy nezapadá do rámce oněch rozhodnutí okresního úřadu, proti nimž pozitivními předpisy jsou stranám vyhrazeny opravné prostředky v cestě správní.